2024/2380

10.10.2024

REZOLUȚIA (UE) 2024/2380 A PARLAMENTULUI EUROPEAN

din 11 aprilie 2024

conținând observațiile care fac parte integrantă din decizia privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului întreprinderii comune pentru calculul european de înaltă performanță aferent exercițiului financiar 2022

PARLAMENTUL EUROPEAN,

— având în vedere decizia sa privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului întreprinderii comune pentru calculul european de înaltă performanță aferent exercițiului financiar 2022,

— având în vedere articolul 100 și anexa V la Regulamentul său de procedură,

— având în vedere raportul Comisiei pentru control bugetar (A9-0095/2024),

A. întrucât întreprinderea comună pentru calculul european de înaltă performanță (EuroHPC) („întreprinderea comună"), cu sediul la Luxemburg, a fost înființată în octombrie 2018, pentru o perioadă care se încheie la 31 decembrie 2026 ([1]);

B. întrucât în luna iulie 2021, Consiliul a adoptat un nou regulament de instituire, prin care a fost prelungită durata de viață și a fost extins mandatul întreprinderii comune în cadrul financiar multianual (CFM) 2021-2027 pentru o perioadă care se încheie la 31 decembrie 2033 ([2]);

C. întrucât noul program de lucru pentru 2021 și 2022, care conține noi activități și finanțări, așa cum se prevede în noul regulament de instituire, a fost adoptat de consiliul de conducere al întreprinderii comune abia în decembrie 2021, iar acest lucru a întârziat întreprinderea activităților, dezvoltarea activităților de control intern și recrutarea;

D. întrucât întreprinderea comună este un parteneriat public-privat, care permite să se pună în comun resurse ale Uniunii, ale statelor participante și ale membrilor din sectorul privat pentru dezvoltarea și implementarea calculului de înaltă performanță în Europa;

E. întrucât membrii întreprinderii comune sunt Uniunea, reprezentată de Comisie, statele participante și trei membri din sectorul privat, reprezentați de Platforma tehnologică europeană pentru calculul de înaltă performanță, de Big Data Value Association (Asociația pentru valoarea volumelor mari de date) și de European Quantum Industry Consortium (Consorțiul european al industriei cuantice);

F. întrucât, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2018/1488, statelor participante și membrilor din sectorul privat li s-a cerut să contribuie la costurile administrative abia începând cu 2024; întrucât această obligație a fost abrogată în temeiul noului Regulament (UE) 2021/1173, iar începând din august 2021 costurile administrative sunt acoperite de contribuțiile financiare ale Comisiei, în numele Uniunii (prin Orizont 2020 și Mecanismul pentru interconectarea Europei 1);

G. întrucât în CFM 2021-2027 întreprinderea comună primește considerabil mai multe fonduri din programele Orizont Europa, Europa digitală și Mecanismul pentru interconectarea Europei pentru a susține achiziționarea și dezvoltarea calculului de înaltă performanță și a unor calculatoare cuantice, precum și modernizarea și exploatarea infrastructurilor pentru supercalculatoare;

H. întrucât, pentru a mări transparența, întreprinderea comună ar trebui să dezvăluie în conturile sale anuale informații pertinente privind contribuțiile membrilor la nivel de program; întrucât, pentru fiecare program în care lucrează, întreprinderea comună ar trebui să prezinte pentru fiecare categorie de membri și până la sfârșitul exercițiului toate informațiile relevante transmise de membri, inclusiv obiectivele de contribuție stabilite prin lege pentru programul respectiv, volumul contribuțiilor primite și volumul angajamentelor juridice asumate, întrucât întreprinderea comună ar trebui să îmbunătățească mai mult transparența,

([1]) Regulamentul (UE) 2018/1488 al Consiliului din 28 septembrie 2018 privind instituirea întreprinderii comune pentru calculul european de înaltă performanță (JO L 252, 8.10.2018, p. 1).

([2]) Regulamentul (UE) 2021/1173 al Consiliului din 13 iulie 2021 privind instituirea întreprinderii comune pentru calculul european de înaltă performanță și de abrogare a Regulamentului (UE) 2018/1488 (JO L 256, 19.7.2021, p. 3).

Remarci de ordin general

1. reține că în raportul Curții de Conturi („raportul Curții") se constată că conturile anuale ale întreprinderii comune aferente exercițiului financiar încheiat la 31 decembrie 2022 prezintă în mod fidel, sub toate aspectele semnificative, situația sa financiară la 31 decembrie 2022, precum și rezultatele operațiunilor sale, fluxurile sale de numerar și modificările în structura activelor nete pentru exercițiul încheiat la această dată, în conformitate cu dispozițiile regulamentului său financiar și cu normele contabile adoptate de contabilul Comisiei; constată, de asemenea, că din raportul Curții reiese că operațiunile subiacente conturilor sunt conforme cu legile și reglementările în vigoare sub toate aspectele semnificative;

2. consideră oportune obiectivul și rolul întreprinderii comune în dezvoltarea unui ecosistem de supercalcul în Europa;

3. observă însă că Curtea a apreciat că riscul pentru legalitatea și regularitatea procedurilor de recrutare a fost unul mediu în cazul întreprinderii comune din cauză că, pentru a-și exercita competențele și a-și întreprinde activitățile extinse în cadrul CFM 2021-2027, trebuie să recruteze mulți angajați;

4. observă și că Curtea a apreciat că riscul legat de cheltuielile contractuale operaționale ale întreprinderii comune a fost mediu, din cauza procedurilor sale complexe de achiziții publice pentru contractele cu valoare ridicată;

Gestiunea bugetară și financiară

5. observă că pentru 2022 ([3]) bugetul pentru plăți disponibil s-a ridicat la 629,9 milioane EUR (348,2 milioane EUR în 2021), iar bugetul angajat disponibil s-a ridicat la 1 374,5 milioane EUR (753,4 milioane EUR în 2021); reține că bugetul disponibil include credite neutilizate din exercițiile anterioare pe care întreprinderea comună le-a reînscris în bugetul exercițiului curent, precum și venituri alocate și realocări către exercițiul următor;

6. constată că Curtea clasifică riscul pentru gestiunea bugetară ca fiind mediu, din cauza procesului complex și îndelungat de achiziționare a supercalculatoarelor;

7. ia act de nivelul scăzut de execuție din 2022 atât a bugetului operațional – ratele de execuție a creditelor de angajament și de plată au fost de 79 % și, respectiv, 24 % (2 % și, respectiv, 47 % în 2021) ([4]) – , cât și a bugetului administrativ – 45 % pentru creditele de angajament administrative și 37 % pentru creditele de plată administrative, situație generată de timpul îndelungat necesar pentru a achiziționa supercalculatoare;

8. observă riscurile asociate punerii în practică a programelor, din cauza posibilității ca întreprinderea comună să nu atingă obiectivele minime de contribuție din partea membrilor lor din sectorul privat până la sfârșitul programului Orizont 2020; înțelege că, potrivit întreprinderii comune, ratele mai scăzute de realizare se explică prin implicarea statelor participante;

9. constată că în 2022 întreprinderea comună a executat doar 45 % din creditele sale de angajament administrative și 37 % din creditele sale de plată administrative, în parte din cauză că și-a realizat parțial planul de recrutare pe 2022 și că nu a realocat sume mari din creditele de plată neutilizate din exercițiile anterioare atunci când și-a planificat bugetul pentru 2022; înțelege că adoptarea tardivă a noului regulament de instituire a întreprinderii comune a făcut imposibilă realizarea planului său ambițios de recrutare;

10. este de acord cu Curtea că întreprinderea comună ar trebui să stabilească un plan de acțiune cu termene precise pentru finalizarea punerii în practică a proiectelor aprobate în CFM-uri anterioare;

([3]) Bugetul total cuprinde bugetul operațional (utilizat pentru a finanța proiectele selectate) și bugetul administrativ (utilizat pentru a finanța activitățile Biroului programului) – Raportul anual de activitate consolidat pe 2022.

([4]) Nivelul foarte scăzut de execuție a creditelor de angajament din bugetul operațional pe 2021 a fost determinat în mare parte de demararea cu întârziere a activităților întreprinderii comune în CFM 2021-2027 și de transferul a 700 de milioane de euro efectuat de Comisie și statele participante către întreprinderea comună în decembrie 2021.

11. este îngrijorat deoarece Curtea a considerat că informațiile privind contribuțiile membrilor la nivel de program sunt insuficiente;

12. observă că în conturile anuale ale întreprinderii comune pentru 2022, valorile contribuțiilor recunoscute pentru fiecare categorie de membri (UE și membri din sectorul privat) diferă foarte mult, deoarece contribuțiile în numerar din partea Uniunii sunt validate și recunoscute atunci când sunt plătite întreprinderii comune la începutul punerii în practică a proiectului, în timp ce contribuțiile în natură ale membrilor sunt recunoscute numai după validarea costurilor suportate și declarate pentru punerea în practică a proiectului; este îngrijorat de faptul că diferența dintre valoarea recunoscută a contribuțiilor în numerar, pe de o parte, și cea a contribuțiilor în natură, pe de altă parte, n-a fost tratată suficient în conturile anuale pe 2022 ale întreprinderii comune și ar putea fi redusă în viitor prin prezentarea de informații referitoare la situația de la sfârșitul exercițiului a angajamentelor juridice ale membrilor întreprinderii comune în ceea ce privește acordurile de granturi și contractele semnate; felicită întreprinderea comună pentru seriozitatea cu care încearcă să rezolve definitiv această problemă în conturile anuale aferente exercițiului următor;

13. invită întreprinderea comună să prezinte informații importante privind contribuțiile membrilor la nivel de program, informații care sunt relevante pentru comunicarea de manieră completă a realizărilor întreprinderii comune la sfârșitul exercițiului; constată, în special, că întreprinderea comună nu a comparat contribuțiile primite de la fiecare categorie de membri până la sfârșitul exercițiului în cadrul fiecărui program cu obiectivele de contribuție stabilite prin lege pentru programul respectiv;

14. este îngrijorat de constatarea Curții că membrii din sectorul privat nu își vor atinge obiectivul minim de contribuție până la sfârșitul execuției programului ([5]);

15. consideră oportun faptul că la sfârșitul exercițiului 2022, întreprinderea comună a angajat integral contribuția maximă operațională a UE, în valoare de 526 de milioane EUR, pentru acorduri de grant și contracte semnate în cadrul programelor Orizont 2020 și MIE 1; constată cu îngrijorare că din această sumă angajată, în următorii ani mai rămân de plătit aproximativ 266,3 milioane EUR (50,6 %) pentru proiecte încă nefinalizate;

16. constată că până la sfârșitul anului 2022 statele participante semnaseră angajamente contractuale în valoare de 447,3 milioane EUR pentru activitățile întreprinderii comune din cadrul programelor Orizont 2020 și MIE 1; observă că, în legătură cu aceste angajamente, ele au declarat întreprinderii comune contribuții financiare în valoare de 124,8 milioane EUR pentru supercalculatoarele pre-exascale ([6]) achiziționate de aceasta și 38 de milioane de euro sub formă de contribuții în natură legate de costurile de funcționare ale entităților-gazdă; observă, în plus, că statele participante au plătit 48,2 milioane EUR direct contractanților responsabili de supercalculatoarele petascale achiziționate în comun de întreprinderea comună și de statele participante; constată că diferența rămasă dintre angajamente și contribuțiile declarate se explică prin faptul că statele participante își recunosc și raportează costurile întreprinderii comune numai după finalizarea proiectelor aferente Orizont 2020 pe care le sprijină;

17. constată însă că la sfârșitul anului 2022 membrii din sectorul privat ai întreprinderii comune angajaseră și raportaseră contribuții în natură în valoare de numai 11 milioane de euro (respectiv 2,6 %) pentru proiecte din cadrul Orizont 2020, sumă care se situează cu mult sub obiectivul minim de 420 de milioane EUR ([7]) al membrilor din sectorul privat, obiectiv care trebuie atins până la sfârșitul programului Orizont 2020; ia act de faptul că Curtea a constatat că mecanismele actuale de finanțare ale întreprinderii comune pentru acțiunile sprijinite prin granturi din programul Orizont 2020 permit membrilor din sectorul privat să furnizeze contribuții în natură doar pentru un singur tip de proiect (proiecte de inovare, cu un plafon de 30 % din costurile proiectului); constată, în consecință, că mecanismele de finanțare a întreprinderii comune nu puteau să mobilizeze contribuții în natură ale membrilor din sectorul privat până la nivelul obiectivului stabilit pentru programul Orizont 2020 în regulamentul de instituire a întreprinderii comune;

18. se teme că reducerea semnificativă a contribuțiilor în natură ale membrilor din sectorul privat la activitățile operaționale ale întreprinderii comune prezintă un risc pentru realizarea globală a părților care îi revin acesteia din programul pentru cercetare și inovare Orizont 2020;

([5]) Pentru a oferi o imagine completă a realizărilor întreprinderii comune în cadrul programelor Orizont 2020 și MIE 1, este necesar să se ia în considerare și nivelul actual al obligațiilor operaționale ale membrilor întreprinderii comune, așa cum reiese din acordurile de grant și din contractele semnate.

([6]) Calculul exascale se referă la sistemele informatice capabile să calculeze cel puțin 1018 operațiuni după standardul IEEE 754 de dublă precizie (64 de biți) (înmulțiri și/sau adunări) pe secundă; acesta reprezintă o măsură a performanței supercalculatoarelor.

([7]) Obiectivul minim stabilit în Regulamentul (UE) 2021/1173.

19. este de acord cu Curtea că, pentru a asigura atingerea obiectivelor de contribuție ale membrilor din sectorul privat stabilite pentru CFM 2021-2027, întreprinderea comună ar trebui, pe baza unui plan strategic de punere în practică a programului, să monitorizeze anual în ce măsură și-a îndeplinit fiecare membru din sectorul privat contribuția;

20. constată că în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/1173 al Consiliului ([8]), întreprinderea comună va trebui să pună în aplicare proiecte în valoare de 7 miliarde EUR, din care 3 miliarde EUR ar trebui mobilizați de la statele participante și 900 de milioane EUR de la membrii din sectorul privat, sub formă de contribuții în numerar și în natură; consideră oportună această majorare semnificativă, de circa 1,4 miliarde EUR, în comparație CFM anterior; regretă însă că, fiindcă mecanismele de finanțare ale întreprinderii comune rămân aceleași pentru CFM 2021-2027, există un risc ridicat ca aceasta să nu atingă obiectivele de contribuție ale membrilor din sectorul privat prevăzute în noul regulament de instituire; invită Comisia să reanalizeze în noul regulament de instituire dacă sunt fezabile obiectivele de contribuție ale membrilor din sectorul privat;

Achizițiile publice și personalul

21. este îngrijorat deoarece procesul îndelungat de achiziționare de către întreprinderea comună a supercalculatoarelor, care trebuie să fie în conformitate cu Regulamentul financiar al UE, a afectat considerabil execuția bugetului operațional 2022; înțelege că întârzierile înregistrate de entitățile-gazdă și problemele legate de aprovizionare cu componente-cheie au contribuit, și ele, la rata scăzută de execuție;

22. constată că rata mai scăzută de execuție a bugetului aferent creditelor de angajament operaționale a rezultat din faptul că întreprinderea comună nu a putut să își asume un angajament global important legat de un acord de găzduire a unui calculator exascale, din cauza întârzierilor în procesul de negociere cu statul participant și cu consorțiul-gazdă;

23. constată că principalele motive ale ratei scăzute de execuție a bugetului pentru plăți operaționale au fost (i) întârzierile în finalizarea producției supercalculatoarelor pre-exascale, care au împiedicat efectuarea plăților intermediare aferente granturilor de funcționare ale întreprinderii comune; (ii) întârzierile în procesul de achiziție a supercalculatoarelor, care au împiedicat efectuarea plăților de prefinanțare aferente; (iii) amânarea pentru 2023 a cererii de propuneri din cadrul MIE 2 privind hiperconectivitatea, din cauză că era nevoie de un studiu prealabil; și (iv) întârzierile în declarațiile de cheltuieli ale beneficiarilor pentru activitățile de cercetare în curs, din cauză că era nevoie de un studiu prealabil;

24. observă că potrivit observațiilor CCE, Serviciul de Audit Intern (IAS) al Comisiei a efectuat o examinare limitată a gestionării resurselor umane ale întreprinderii comune în 2022; constată că, în ceea ce privește planificarea recrutărilor, în urma acestei examinări s-a raportat că întreprinderea comună nu dispune de o analiză documentată a necesarului de resurse care să fie bazată pe o evaluare *ex ante* temeinică a volumului de muncă, pentru a putea prioritiza mai bine recrutările planificate;

25. ia act de faptul că, ca răspuns, în decembrie 2022 întreprinderea comună a elaborat un plan de acțiune, pe care IAS l-a considerat adecvat;

26. constată că nivelul de dotare cu personal al întreprinderii comune în CFM 2021-2027 a fost stabilit în situațiile financiare juridice incluse în propunerea Comisiei privind noul regulament de instituire ([9]); constată și că, pentru a executa fonduri în valoare de aproximativ 7 miliarde de euro în CFM 2021-2027, întreprinderea comună a primit 39 de posturi suplimentare pentru care personalul urma să fie recrutat până în 2023;

27. constată cu îngrijorare că până la sfârșitul anului 2022 întreprinderea comună recrutase doar opt membri ai personalului și 20 până la jumătatea anului 2023 și deci nu și-a realizat obiectivul de recrutare pentru 2022 ([10]); observă că Curtea consideră că această situație a afectat execuția bugetului administrativ pe 2022; consideră însă bine-venit modul de repartizare în funcție de gen a personalului întreprinderii comune în 2022;

([8]) Noul regulament de instituire a anulat obligația statelor participante și a membrilor din sectorul privat de a contribui la costurile administrative.

([9]) COM(2020)0569.

([10]) Conform Raportului anual de activitate consolidat pentru perioada 2022-2024, angajații cu normă întreagă, inclusiv directorul executiv, începând cu 31 decembrie 2022.

28. observă că proporția agenților contractuali a rămas ridicată, situându-se la 70 % la sfârșitul anului 2022;

29. evidențiază că lipsa unor membri esențiali ai personalului ar putea avea efecte negative asupra continuității activității întreprinderii comune și asupra realizării obiectivelor acesteia, având în vedere, în special, natura extrem de tehnică a proiectelor și cerința de a dispune de un personal cu înaltă calificare și cu cunoștințe extrem de precise;

Sistemele de gestionare și control

30. constată că Serviciul comun de audit al DG RTD din cadrul Comisiei este responsabil pentru auditurile *ex post* privind cheltuielile cofinanțate din cadrul programelor Orizont 2020 și Orizont Europa; constată că, în ceea ce privește cheltuielile cofinanțate din programul Orizont 2020 (plăți validate și închise și plăți finale), întreprinderea comună a raportat o rată de eroare reprezentativă de 2,3 % și o rată de eroare reziduală de 1,9 % ([11]);

31. invită întreprinderea comună să prevadă în sistemul său de control intern audituri *ex post* specifice pentru cheltuielile cofinanțate în cadrul MIE pentru achiziționarea de supercalculatoare; remarcă, de asemenea, că nu au fost încă efectuate audituri *ex post* pentru programul Orizont Europa, deoarece primele plăți intermediare sunt așteptate abia în 2024;

32. constată, din raportul Curții, că întreprinderea comună a efectuat ad-hoc controale ex ante bazate pe risc pentru proiectele cu riscuri, dar până la sfârșitul anului 2022 nu implementase încă o abordare structurată bazată pe risc pentru controalele *ex ante*; constată îndeosebi că întreprinderea comună nu își aliniase controalele *ex ante* cu factorii cu grad ridicat de risc identificați de evaluările specifice ale riscurilor; constată, în plus, că aceasta nu elaborase nici orientări practice interne cu privire la modul în care ar trebui efectuată o monitorizare bazată pe risc, nici instrucțiuni privind modul în care personalul ar trebui să utilizeze modulul de gestionare a riscurilor disponibil în COMPASS ([12]);

33. este de acord cu Curtea că întreprinderea comună ar trebui să implementeze o abordare structurată bazată pe risc a controalelor *ex ante* și care să acopere riscurile relevante legate de proiecte și de beneficiari; este de acord, de asemenea, că întreprinderea comună ar trebui să elaboreze orientări practice interne cu privire la modul în care ar trebui pusă în aplicare o monitorizare bazată pe risc la nivelul proiectelor și al beneficiarilor și cu privire la modul în care personalul ar trebui să utilizeze modulul de gestionare a riscurilor disponibil în COMPASS;

34. constată cu îngrijorare că analiza detaliată a Curții asupra unui eșantion de cazuri identificate de monitorizarea consolidată aplicată de întreprinderea comună a evidențiat o serie de deficiențe, care au împiedicat monitorizarea eficace și eficientă a acestora; observă, în plus, că în întreprinderea comună nu s-au definit acțiuni specifice de control legate de riscurile identificate și nici nu s-a stabilit termenul-limită pentru punerea lor în aplicare;

35. susține aprecierea Curții că întreprinderea comună ar trebui să se asigure că toate acțiunile din cadrul monitorizării consolidate sunt însoțite de anumite acțiuni de control care să vizeze expres riscurile identificate și că aceste acțiuni sunt urmate de acțiuni subsecvente într-un termen prestabilit;

36. atrage atenția la faptul că structura beneficiarilor și/sau a proiectelor desfășurate de întreprinderea comună înregistrează schimbări importante în cadrul programului Orizont Europa, cum ar fi creșterea numărului de IMM-uri, de nou-veniți și de consorții de dimensiuni mai mari, și faptul că există acum cerința de a se utiliza numai procedurile de cerere de propuneri deschise pentru activitățile programului Orizont Europa; reliefează că, în consecință, este posibil ca factorii de risc identificați în programele anterioare să nu mai fie relevanți și să apară noi factori de risc;

([11]) Din cauza lipsei unor cheltuieli relevante, a gradului scăzut de risc al operațiunilor executate și a lipsei rezultatelor auditurilor *ex post* pentru granturi, în 2021 nu s-a raportat nicio rată de eroare detectată pentru programele Orizont Europa și Europa digitală.

([12]) Sistemul de granturi electronice al Comisiei.

Situația acțiunilor întreprinse în urma observațiilor din exercițiile anterioare

37. ia act de faptul că „observațiile” din rapoartele anuale destinate fiecărei întreprinderi comune sunt, în realitate, „recomandări fără termene-limită” ale Curții de Conturi („Curtea”); constată că Curtea monitorizează anual aceste observații, evaluându-le statutul și stabilind dacă sunt „deschise” sau „închise”;

38. constată că din cele nouă observații formulate de Curte pentru 2020 și 2021, doar două (din 2021) sunt închise;

39. ia act de faptul că observațiile rămase se referă la (i) validarea și certificarea contribuțiilor în natură, (ii) recrutarea personalului, (iii) contribuțiile mici ale membrilor din sectorul privat, (iv) ratele scăzute de execuție, printre altele;

40. observă că în răspunsul său întreprinderea comună ia act de observațiile Curții și va trata aceste chestiuni în conturile sale anuale pentru 2023.